

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 30. dubna 2016

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci. Členům vlády je zpráva předkládána každých 14 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v druhé polovině dubna 2016 vyhýbá České republice, na jejím území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 16. do 30. dubna 2016 bylo v České republice evidováno celkem 66 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali tradičně státní příslušníci **Ukrajiny**, v počtu 17 žádostí. Dále podali žádost občané Vietnamu (8), Ruské federace (8) a Arménie (7).

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 481 osob**. V období od 16. do 30. dubna 2016 bylo zjištěno **39 případů tranzitní nelegální migrace**. Ve sledovaném období byly na území zjištěny 2 skupiny převážně afghánských migrantů – dne 21. 4. byla zachycena skupina 26 migrantů v dodávce na území Plzeňského kraje (z toho 24 Afghánců a 2 Pákistánci, ve skupině bylo 5 žen a 10 dětí), dále byla dne 29. 4. zachycena skupina 9 migrantů ve Středočeském kraji (8 občanů Afghánistánu a 1 občan Pákistánu). Dohromady bylo ve sledovaném období zachyceno 27 občanů Afghánistánu, 8 občanů Ukrajiny, 3 občané Pákistánu a 1 občan autonomní oblasti Palestina. K nejvíce zjištěním docházelo ve Středočeském (25 případů), Jihomoravském (10 případů) a Plzeňském kraji (4 případy). Ve sledovaném období bylo mezi příchozími zjištěno 6 žen a 11 dětí do 15 let.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo k 30. dubnu 2016 celkem 120 osob. V ZZC Bělá pod Bezdězem bylo k tomuto datu zajištěno 48 jedinců, v ZZC Vyšní Lhoty 14 jedinců a v ZZC Drahonice 58 jedinců. Mezi hlavní zajištěné národnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Ukrajiny (39), Afghánistánu (32), Iráku (17) a Pákistánu (5)**. V současné době se v českých ZZC nachází 16 žen a 19 dětí (ZZC Bělá Jezová).

Za sledované období bylo propuštěno celkem 25 osob, dublinská procedura se týkala 5 osob, readmise 1 osoby, ke správnému vyhoštění došlo v 8 případech. Ve zbylých 11 případech došlo k propuštění do vnitrozemí.

2. Situace v Evropské unii

Členové Evropské rady přijali spolu s tureckým premiérem **18. března 2016 společné prohlášení**, ve kterém konkretizovali principy nového mechanismu spolupráce při řešení migrační krize. Všichni noví migranti, kteří po 20. březnu 2016 nelegálně vstoupí z Turecka na řecké ostrovy, budou vráceni do Turecka. Za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU (tzv. schéma 1:1). Součástí dohody je také urychlení procesu **vízové liberalizace pro Turecko** (do června 2016), příslib navýšené finanční pomoci Turecku o další 3 mld. EUR, závazek k otevření dalších kapitol v rámci přístupového procesu Turecka do EU a shoda na společném postupu při zlepšování humanitární situace uvnitř Sýrie.

Většina členských států EU považuje spolupráci s Tureckem v rámci dosavadního uskutečňování dohody EU-TR za krok správným směrem a podporuje ji. Dne 21. dubna 2016 **Evropská komise (EK) představila první zprávu hodnotící provádění této dohody**, ve které shrnuje dosažené dílčí výsledky a překládá jednotlivá doporučení. Nesporné pozitivum EK spatřuje v omezení počtu nově příchozích migrantů do Řecka a narušení obchodního modelu převaděčů. Dle statistických údajů UNHCR byl celkový počet migrantů připlouvajících na ostrovy v dubnu 3 209 jedinců, což představuje značný pokles oproti březnu (26 971) a únoru (57 066). I nyní se příchody pohybují mezi desítkami a několika stovkami přibývajících denně.

Na druhé straně upozorňuje na **praktické a právní problémy realizace návratů a přesídlování**, kdy stále není zajištěn plný soulad s mezinárodním právem a standardy EU. Po dvoutýdenní přestávce byly opět spuštěny návratové plavby do Turecka. Počet deportovaných se blíží číslu 400. Jedná se ale pouze o dobrovolné návraty. Drtivá většina osob, které mají zájem setrvat v EU, využila zákonné možnosti požádat o azyl v EU a žádné z těchto osob zatím nebylo ve dvouinstančním řízení o udělení ochrany vydáno rozhodnutí (záměrem je ve zrychleném řízení vydávat zamítavá rozhodnutí s odůvodněním předchozího pobytu v Turecku jako tzv. bezpečné třetí zemi).

Vzhledem k **uzavření západo-balkánské migrační trasy** se v současnosti na území pevninského Řecka nachází přes 50 000 migrantů, kteří do Řecka přicestovali před vstupem v platnost dohody EU-TR. Pro ty z nich, kteří se kvalifikují pro účast v relokaci (tj. především státní příslušníky Sýrie a Iráku), se nyní stává zařazení do **relokačních schémat** jedinou snadnou možností dalšího přesunu z Řecka dále do EU.

Evropská komise vyzvala členské státy, aby reagovaly na vzniklou situaci v Řecku a na potřebu zajištění fungování dohody EU-TR nominací dalších expertů do agentur EASO a Frontex, urychlením provádění relokačních schémat a poskytnutí více nabídek míst pro přesídlení v rámci schématu 1:1.

Z aktuálních dostupných statistických údajů lze dovozovat, že dochází k postupnému přesouvání hlavní migrační trasy do **centrálního Středomoří** (s Itálií jako vstupním bodem). Od začátku roku 2016 italské Ministerstvo vnitra zaznamenalo **příplutí 24 094 osob**, což představuje 25% nárůst oproti stejnému období v minulém roce. Nejpočetněji jsou zastoupeny **národnosti ze subsaharské Afriky** (cca 75% vylodění) nikoli Syřané.

Na začátku dubna vydala Evropská komise **sdělení k budoucímu fungování společné azylové politiky EU** (vč. dublinského systému). Klíčovým novým strukturálním prvkem návrhu Komise je trvalé zakotvení relokace¹ jako strukturálního prvku společného evropského azylového systému. Dne 4. května vydala Komise návrh novely dublinského nařízení a nařízení k EURODAC a návrh nařízení posilujícího mandát evropské regulační agentury pro otázky azylu (EASO).

¹ relokací je míněna distribuce migrantů/žadatelů o azyl z míst prvního vstupu do dalších členských států EU na základě přerozdělovacího klíče/kvóty

Dne 21. dubna 2016 proběhlo v Lucemburku zasedání **Rady pro spravedlnost a vnitřní věci** (JHA) za účasti prvního náměstka ministra vnitra Jiřího Nováčka. Pracovní oběd byl věnován **výměně názorů na budoucí fungování společného evropského azylového systému**, kdy se potvrdil rozdílný postoj k této problematice napříč členskými státy (trvá rozpor mezi podporovateli a odpůrci trvalých mechanismů). Většina ministrů se nicméně vyslovila pro zakotvení nějaké formy relokací v novém nastavení dublinského systému. Ministři dále vyhodnotili dosavadní pokrok implementace závěrů Evropské rady k migraci a související dohody s Tureckem, potvrdili své odhodlání zintenzivnit proces přesídlování syrských uprchlíků z Turecka v rámci schématu 1:1 a shodli se na potřebě monitorování možného otevření „nových“ migračních tras (zejména v centrálním Středomoří). Ministři dále diskutovali o efektivním využívání databází v oblasti bezpečnosti, migrace a ochrany hranic, kdy se shodli na potřebě vytvoření integrované evropské architektury informačních systémů v oblasti JHA, podpořili obecný záměr vzniku jednotného vyhledávacího rozhraní a též ocenili legislativní návrhy Evropské komise týkající se inteligentních hranic (systém Vstup/Výstup). Nizozemské předsednictví Rady EU (NL PRES) informovalo o aktuálním stavu vyjednávání návrhu nařízení o zřízení Evropské pohraniční a pobřežní stráže, pro které, v návaznosti na zasedání COREPER ze dne 6. dubna 2016, byl schválen mandát pro zahájení dialogu s Evropským parlamentem.

Dále trvá dočasné znovuzavedení **kontrol na některých úsecích vnitřních schengenských hranic Německa, Rakouska, Dánska, Švédska, Belgie, Francie a Norska**. V případě Německa vyprší dne 12. května zákonný limit pro maximální délku takového opatření. Část dotčených států proto usiluje, aby Komise aktivovala režim podle čl. 26 Schengenského hraničního kodexu, který umožní držet kontroly i po uplynutí uvedené lhůty.

V reakci na nárůst příchozích migrantů plánuje Rakousko vybudovat v rámci zpřísnění pohraničního režimu plot dlouhý 370 metrů a pět kontrolních stanovišť na své alpské hranici s Itálií v **Brennerském průmysku**. Rakouský parlament také schválil novelu azylového zákona, která při vyhlášení nouzového stavu umožní zastavit přijímání žádostí o azyl. Itálie rakouské plány na zavedení kontrol na vnitřní schengenské hranici ostře kritizuje. Švýcarsko je údajně připraveno mobilizovat armádu na ochranu hranic. Zesílené hraniční kontroly stále probíhají i u zemí na **západo-balkánské trase**, posílena byla i opatření na **hranicích Finska a Ruska**. Makedonský parlament odsouhlasil, že uzavření hranice s Řeckem potrvá nejméně do konce tohoto kalendářního roku.

3. Relokace a přesídlování

3. 1. Přesídlování - aktuální informace

V návaznosti na dobrovolný závazek České republiky a v rámci Evropského přesídlovacího schématu, plánuje Ministerstvo vnitra přesídlit v rozmezí od července

2015 do června 2017 celkem 400 uprchlíků z třetích zemí. V rámci tohoto závazku Česká republika přijala již 52 osob (20 Syřanů z Jordánska a 32 Iráčanů z Libanonu).

Jedním z opatření přijatých v rámci společné dohody EU a Turecka pro řešení migrační krize je také nový přesídlovací mechanismus syrských uprchlíků z Turecka do EU, a to především princip 1:1 (za každého Syřana, který bude vrácen do Turecka z řeckých ostrovů, bude jiný Syřan přesídlen z Turecka do EU). K přesídlování využijí členské státy primárně své dosud nesplněné závazky, jež učinily 20. července 2015 (aktuálně zbývá přesídlit do EU na základě tohoto schématu cca 18 000 uprchlíků), případně nevyužitou relokační kvótu – 54 000 osob.

Česká republika deklarovala připravenost podílet se na realizaci přesídlování syrských uprchlíků z Turecka do výše svého dobrovolného přesídlovacího závazku z 20. července 2015 – tj. 348 osob i v rámci svého poměrného dílu z dosud nerozdělené relokační rezervy – tj. cca 1 301 osob.

Česká republika již indikovala, že v rámci zahájení výše uvedeného přesídlovacího mechanismu **přijme, dle návrhu NL PRES, v následujících 4 měsících 88 syrských uprchlíků z Turecka**. Ministerstvo vnitra již oslovilo UNHCR s žádostí o zahájení tohoto přesídlovacího programu. V souladu se závěry Evropské rady bude Česká republika i nadále zdůrazňovat, že **nový mechanismus nesmí v žádném případě vést k novým závazkům pro Českou republiku v oblasti relokace a přesídlování**.

V lednu 2016 také zahájilo Ministerstvo vnitra, ve spolupráci s Nadačním fondem Generace 21, **realizaci usnesení vlády č. 1052 o realizaci přesídlení 153 osob irácké příslušnosti z Irácké republiky a Libanonu**. V současné době pobývá v České republice 40 osob přesídlených v rámci tohoto programu.

Dne 1. dubna 2016 skupina 25 osob přesídlených v rámci výše uvedeného projektu s NFG21 požádala o ukončení mezinárodní ochrany v ČR a následně vycestovala z České republiky do Německa. 20 osob z výše uvedené skupiny 25 osob, bude na žádost Německa a na základě dublinského řízení vráceno do ČR. Zbýlých 5 osob v Německu zůstane vzhledem k rodinným vazbám. Dle dostupných informací se výše uvedená skupina 20 osob odvolala k německým úřadům proti rozhodnutí o dublinském transferu do České republiky. Další 8 osob se také rozhodlo pro svůj návrat zpět do Iráku. Tato skupiny odcestovala zpět do Iráku dne 7. dubna 2016.

Z výše uvedených důvodů ve čtvrtek 7. dubna 2016, proto rozhodla vláda ČR o předčasném ukončení tohoto projektu. Následně dne 14. dubna 2016 dalších 16 osob požádalo Ministerstvo vnitra ČR o ukončení mezinárodní ochrany v České republice a o vydání cestovních pasů s výjezdním příkazem na 3 dny. Dne 15. dubna 2016 byla celá skupina kontrolována ze strany Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP) v blízkosti německých hranic. Ten samý den se všech 16 osob rozhodlo opětovně požádat ČR o mezinárodní ochranu. Jejich žádost byla přijata a celá skupina byla převezena do přijímacího střediska v Zastávce u Brna. V přijímacím středisku však již následující den vzali svou žádost zpět a požádali o dobrovolný návrat do vlasti. Této žádosti Správa uprchlických zařízení vyhověla a celá skupina odcestovala zpět do Iráku dne 21. dubna

2016. Ministerstvo vnitra zároveň požádalo Nadační fond Generanci 21 o proplacení nákladů spojených s nákupem letenek pro tuto skupinu.

3.2. Relokace v rámci dočasných opatření ve prospěch Itálie a Řecka

Implementace relokací jak z Itálie, tak z Řecka zatím ve všech směrech vážně a samotná realizace je velmi pomalá. Spolu se Švýcarskem nabídlo volné kapacity k přijetí žadatelů o azyl **v rámci relokací již 21 členských států EU (s kapacitou pro celkem 5 051 osob), relokováno jich bylo pouze 1 441. Z Řecka** bylo ke dni 30. dubna 2016 relokováno **876 osob**, za sledovanou druhou polovinu dubna 2016 došlo k relokaci celkem 230 osob do Nizozemí (94 osob), Francie (120), České republiky (4) a Estonska (12). Relokace dalších cca 85 osob do členských států EU jsou plánovány na květen 2016. **Z Itálie** bylo ke dni 30. dubna 2016 relokováno celkem **565 osob**, za druhou polovinu dubna 2016 byla uskutečněna relokace pouze 1 osoby do Lotyšska. Žádné další relokace nejsou plánovány.

V rámci svého aktivního přístupu k řešení současné migrační krize, nabídla také Česká republika dne 5. 2. 2016 **přijetí prvních 20 osob z Řecka a 10 osob z Itálie v rámci relokace. Na základě ukončených bezpečnostních prověrek ČR rozhodla o přijetí 7 osob syrské národnosti z Řecka.** Z výše uvedených 7 osob, které Česká republika indikovala z Řecka přijmout, však následně 3 osoby opustily zařízení, ve kterém na relokaci čekaly, aby se relokaci do České republiky vyhnuly. 4 zbylí žadatelé z Řecka dorazili do České republiky 25. dubna 2016 a pobývají v přijímacím zařízení Správy uprchlických zařízení. Po jejich příjezdu s nimi bylo zahájeno standardní řízení o mezinárodní ochraně.

3.3. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

V Itálii je oficiálně funkčních všech 6 hotspotů (Lampedusa, Pozzallo, Trapani, Taranto, Augusta a Porto Empedocle). Řecko v současnosti disponuje 4 funkčními hotpoty (Chios, Lesbos, Leros a Samos) **a plánuje otevření posledního původně plánovaného hotspotu na ostrově Kos.**

V souvislosti s uzavřením dohody EU – TR se však významně změnila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých budou všichni migranti vraceni zpět do Turecka (požádají-li o azyl, bude s nimi nejdříve vedeno azylové řízení).

Vzhledem k výše uvedené změně úlohy hotspotů v Řecku se také výrazně zhoršila bezpečnostní situace v těchto zařízeních. Ta se dotýká i bezpečnosti expertů vysílaných členskými státy, včetně expertů z České republiky. Migranti, kteří jsou v těchto zařízeních ubytováni, se proti svému nedobrovolnému držení v hotpotech bouří, a ohrožují tak i bezpečnost vysílaných expertů členských států. Česká republika si již vyžádala od Evropského azylového podpůrného úřadu (EASO), který vysílání expertů koordinuje, záruky, že bude bezpečnost expertů v hotpotech posílena – EASO následně přijalo řadu opatření, která by měla vést k výraznému posílení bezpečnosti.

V současné době je také zaznamenáván soustavný nárůst počtu migrantů, kteří vstupují do EU přes Itálii. Je tedy pravděpodobné, že Itálie bude muset přistoupit k dalšímu rozšiřování své sítě hotspotů.

V souvislosti s fungováním hotspotů v Itálii a Řecku a implementací dohody mezi EU a TR je v současné době **EASO k dispozici celkem 45 českých expertů**. Česká republika je v rámci poskytování expertů jednou z nejméně aktivních zemí EU. **Aktuálně působí na žádost EASO v hotspotech 5 expertů Ministerstva vnitra v Řecku. Výjezd dalších expertů do Itálie i Řecka se připravuje.**

4. Integrace a komunikace

4.1. Nový Státní integrační program (SIP)

Vláda projednala a dne 20. listopadu 2015 schválila usnesení č. 954 **o SIP pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016**. Dne 2. 2. 2016 byla mezi Ministerstvem vnitra a Charitou ČR jako generálním poskytovatelem integračních služeb podepsána smlouva pro rok 2016. Podle usnesení vlády je až do konce roku 2018 dokončován asistenční integrační program pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, které vstoupily do programu do konce roku 2015. Jedná se o cca 300 osob.

Charita ČR předala Ministerstvu vnitra od začátku roku 2016 celkem 18 individuálních integračních plánů podle nových pravidel SIP a zajišťuje formou subdodávek integrační služby na místní úrovni. Mezi subdodavatele zatím patří Poradna pro integraci v Praze a Ústí nad Labem, Diecézní katolická charita Hradec Králové, In Baze, Arcidiecézní charita Praha, Oblastní charita Česká Kamenice, Diecézní katolická charita České Budějovice, Oblastní charita Teplice, Organizace pro pomoc uprchlíkům, BFZ – vzdělávací akademie, Farní sbor české církve evangelické Nové Město na Moravě, Charita Olomouc, Charita Svitavy, Diecézní charita Litoměřice, SIMI. Systém je navázán na integrační azylová střediska Správy uprchlických zařízení MV a finančně je program zajištěn výše uvedeným usnesením vlády. SIP se týká osob s udělenou mezinárodní ochranou, které přicházejí do České republiky spontánně nebo v rámci přesídlovacího a relokačního schématu. V současnosti se program týká 260 osob. Charita ČR zatím oslovila 210 osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy **vybralo nového poskytovatele bezplatného kurzu českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou, a sice Agenturu Parole s.r.o.** Plošná výuka v integračních azylových střediscích i mimo ně by měla probíhat od května 2016.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.